

Vi Christian den Tiende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gøre vitterligt: Rigsdagen har paa den i den gennemsete Grundlov af 5. Juni 1849 § 95 foreskrevne Maade to Gange vedtaget og Vi stadfæste nu ved Vort allerhøjeste Samtykke

DANMARKS RIGES GRUNDLOV

I.

§ 1.

Regeringsformen er indskrænket-monarkisk. Kongemagten er arvelig. Arvefølgen er den i Tronfølgeoven af 31. Juli 1853 Art. I og II fastsatte.

§ 2.

Den lovgivende Magt er hos Kongen og Rigsdagen i Forening. Den udøvende Magt er hos Kongen. Den dømmende Magt er hos Domstolene.

§ 3.

Den evangelisk-lutherske Kirke er den danske Folkekirke og understøttes som saadan af Staten.

II.

§ 4.

Kongen kan ikke uden Rigsdagens Samtykke være Regent i andre Lande.

§ 5.

Kongen skal høre til den evangelisk-lutherske Kirke.

§ 6.

Kongen er myndig, naar han har fyldt sit 18de Aar. Det samme gælder om de kongelige Prinser.

§ 7.

Forinden Kongen tiltræder Regeringen, afgiver han skriftlig i Statsraadet den edelige Forsikring, ubrødelig at holde Grundloven. Af Forsikringsakten udstedes tvende ligelydende Originaler, af hvilke den ene overgives Rigsdagen for at opbevares i sammes Arkiv, den anden nedlægges i Rigsarkivet. Kan Kongen formedelst Fraværelse eller af andre Grunde ikke umiddelbart ved Tronskiftet aflægge denne Ed, føres Regeringen, indtil dette sker, af Statsraadet, medmindre anderledes ved Lov bestemmes. Har Kongen allerede som Tronfølger aflagt denne Ed, tiltræder han umiddelbart ved Tronskifte Regeringen.

§ 8.

Bestemmelser angaaende Regeringens Førelse i Tilfælde af Kongens Umyndighed, Sygdom eller Fraværelse fastsættes ved Lov. Er der ved Tronledighed ingen Tronfølger, vælger den forenede Rigsdag (§ 65) en Konge og fastsætter den fremtidige Arvefølge.

§ 9.

Statens Ydelse til Kongen bestemmes for hans Regeringstid ved Lov. Ved denne fastsættes tillige, hvilke Slotte og andre Statsejendele der skal overlades Kongen til Brug.

Statsydelsen kan ikke behæftes med Gæld.

§ 10.

For Medlemmer af det kongelige Hus kan der bestemmes Aarpenge ved Lov. Aarpengene kan ikke uden Rigsdagens Samtykke nydes udenfor Riget.

III.

§ 11.

Kongen har med de i denne Grundlov fastsatte Indskrænkninger den højeste Myndighed over alle Rigets Anliggender og udøver den gennem sine Ministre.

§ 12.

Kongen er ansvarsfri; hans Person er fredhellig. Ministrene er ansvarlige for Regeringens Førelse; deres Ansvarlighed bestemmes nærmere ved Lov.

§ 13.

Kongen udnævner og afskediger sine Ministre. Han bestemmer deres Antal og Forretningernes Fordeling imellem dem. Kongens Underskrift under de Lovgivningen og Regeringen vedkommende Beslutninger giver disse Gyldighed, naar den er ledsaget af en eller flere Ministres Underskrift. Enhver Minister, som har underskrevet, er ansvarlig for Beslutningen.

§ 14.

Ministrene kan af Kongen eller Folketinget tiltales for deres Embedsførelse. Rigsretten paakender de mod Ministrene for deres Embedsførelse anlagte Sager.

§ 15.

Ministrene i Forening udgør Statsraadet, hvori Tronfølgeren, naar han er myndig, tager Sæde. Kongen fører Forsædet undtagen i det i § 7 ommeldte Tilfælde og i de Tilfælde, hvor Lovgivningsmagten i Henhold til Bestemmelsen i § 8, 1ste Punktum, maatte have tillagt Statsraadet Myndighed til at føre Regeringen.

§ 16.

Alle Love og vigtige Regeringsforanstaltninger forhandles i Statsraadet. Er Kongen i enkelte Tilfælde forhindret fra at holde Statsraad, kan han lade Sagen forhandle i et Ministerraad. Dette bestaar af samtlige Ministre under Forsæde af den, som Kongen har udnævnt til Statsminister. Enhver Minister skal da afgive sit Votum til Protokollen, og Beslutning tages efter Stemme flerhed. Statsministeren forelægger den over Forhandlingerne førte, af de tilstedeværende Ministre underskrevne Protokol for Kongen, der bestemmer, om han umiddelbart vil bifalde Ministerraadets Indstilling, eller lade sig Sagen foredrage i Statsraadet.

§ 17.

Kongen besætter alle Embeder i samme Omfang som hidtil. Forandringer heri kan ske ved Lov. Ingen kan beskikkes til Embedsmand, som ikke har Indfødsret. Enhver Embedsmand, civil eller militær, aflægger Ed paa Grundloven.

Kongen kan afskedige de af ham ansatte Embedsmænd. Disses Pension fastsættes i Overensstemmelse med Pensionsloven.

Kongen kan forflytte Embedsmænd uden deres Samtykke, dog saaledes at de ikke derved taber i Embedsindtægter, og at der gives dem Valget mellem saadan Forflyttelse og Afsked med Pension efter de almindelige Regler.

Undtagelser for visse Klasser af Embedsmænd, foruden den i § 71 fastsatte, bestemmes ved Lov.

§ 18.

Kongen erklærer Krig og slutter Fred, samt indgaar og ophæver Forbund og Handelstraktater; dog kan han ikke uden Rigsdagens Samtykke afstaa nogen Del af Landet, eller indgaae nogen Forpligtelse, som forandrer de bestaaende statsretlige Forhold.

§ 19.

Kongen sammenkalder en ordentlig Rigsdag hvert Aar og tager Bestemmelse om, naar den skal sluttes. Dette kan dog ikke ske, forinden der i Henhold til § 48 er tilvejebragt lovlig Hjemmel for Skatternes Opkrævning og for Afholdelse af Statens Udgifter.

§ 20.

Kongen kan indkalde Rigsdagen til overordentlige Samlinger, hvis Varighed beror paa hans Bestemmelse.

§ 21.

Kongen kan udsætte den ordentlige Rigsdags Møder paa bestemt Tid, dog uden Rigsdagens Samtykke ikke længere end paa 2 Maaneder og ikke mere end en Gang i Aaret indtil dens næste ordentlige Samling.

§ 22.

Kongen kan opløse Folketinget.

Om Opløsning af Landstinget gælder følgende:

Naar Folketinget har vedtaget et Lovforslag og mindst tre Maaneder inden en Rigsdagssamlings Slutning oversendt det til Landstinget, men Landstinget ikke har vedtaget dette Forslag, og der heller ikke opnaas en ligelydende Vedtagelse i Tingene, efter at et Fællesudvalg har afgivet Indstilling derom, og naar dernæst Folketinget efter dettes Fornydelse gennem et paa Grund af Valgperiodens Udløb foretaget almindeligt Valg vedtager Forslaget uforandret paa en ordentlig Rigsdagssamling og paa ny oversender det til Landstinget indenfor den ovennævnte Tidsfrist, kan Kongen, hvis der da ikke opnaas Enighed mellem de to Ting om Forslaget, opløse Landstinget. - I øvrigt kan Landstinget kun opløses i Tilfælde af Grundlovsforandring (jfr. § 93).

§ 23.

Kongen kan for Rigsdagen lade fremsætte Forslag til Love og andre Beslutninger.

§ 24.

Kongens Samtykke udfordres til at give en Rigsdagsbeslutning Lovskraft. Kongen befaler Lovens Kundgørelse og drager Omsorg for dens Fuldbyrkelse. Har Kongen ikke stadfæstet et af Rigsdagen vedtaget Lovforslag inden næste Rigsdagssamling, er det bortfaldet (jfr. dog § 93).

§ 25.

I særdeles paatrængende Tilfælde kan Kongen, naar Rigsdagen ikke er samlet, udstede foreløbige Love, der dog ikke maa stride mod Grundloven og altid straks efter den følgende Rigsdags Sammentræden skal forelægges denne, uden hvis Bekræftelse Loven bortfalder. Foreløbige Love behandles først i Folketinget.

§ 26.

Kongen kan bestemme, at Tiltale ikke rejses, og kan benaade for idømt Straf. Ministrene kan han kun med Folketingets Samtykke benaade for de dem af Rigsretten idømte Straffe.

§ 27.

Kongen meddeler dels umiddelbart, dels gennem vedkommende Regeringsmyndigheder saadanne Bevillinger og Undtagelser fra Lovene, som enten ifølge de før 5. Juni 1849 gældende Regler er i Brug, eller hvortil Hjemmel indeholdes i en siden den Tid udgiven Lov.

§ 28.

Kongen har Ret til at lade slaa Mønt i Henhold til Loven.

IV.

§ 29.

Rigsdagen bestaar af Folketinget og Landstinget.

§ 30.

Valgret til Folketinget har enhver Mand og Kvinde, som har Indfødsret, har fyldt sit 25de Aar og har fast Bopæl i Landet, medmindre vedkommende:

- a) ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning,
- b) nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt,
- c) er ude af Raadighed over sit Bo paa Grund af Konkurs eller Umyndiggørelse.

§ 31.

Valgbar til Folketinget er enhver, som i Henhold til § 30 har Valgret til dette.

§ 32.

Antallet af Folketingets Medlemmer fastsættes ved Valgloven, men maa ikke overstige 140.

Til Sikring af en ligelig Repræsentation af de forskellige Anskuelser blandt Vælgerne bestemmer Valgloven Valgmaaden og de nærmere Regler for Valgrettens Udøvelse, herunder, hvorvidt Forholdstalsvalgmaaden skal føres igennem i eller uden Forbindelse med Valg i Enkeltmandskredse.

Ved Kredsinddeling skal der foruden til Indbyggertal tages Hensyn til Vælgertal og Befolkningstæthed.

§ 33.

Folketingets Medlemmer vælges paa 4 Aar. De faar et Vederlag, hvis Størrelse bestemmes ved Valgloven.

§ 34.

Valgret til Landstinget har enhver Folketingsvælger, som har fyldt sit 35. Aar og har fast Bopæl i vedkommende Landstingskreds.

§ 35.

Valgbar til Landstinget er enhver, der har Valgret til dette, naar han (hun) har fast Bopæl i vedkommende Landstingskreds.

Til Valgbarhed for de 18 Medlemmer af Landstinget, der vælges til dette i Henhold til § 36, og for deres Stedfortrædere kræves ikke fast Bopæl i nogen bestemt Landstingskreds, men kun, at de opfylder de øvrige Bestemmelser for Valgret til Landstinget.

§ 36.

Antallet af Landstingets Medlemmer er 72.

10 vælges i København med Frederiksberg, 42 i større Valgkredse, omfattende Land og Købstæder, 1 paa Bornholm, 1 paa Færøerne. De øvrige 18 Medlemmer vælges efter Forholdstal af en Valgforsamling, bestaaende af de Personer, der den Dag, nye Valg til Landstinget udskrives (jfr. §§ 22 og 39), er Medlemmer af Tinget. Nærmere Regler fastsættes ved Valgloven.

Samtidig med Valg af Landstingsmedlemmer foretages Valg af Stedfortrædere for disse. En Stedfortræder tager kun Sæde i Tinget, naar en af de valgte ophører at være Medlem af dette. Nærmere Regler fastsættes ved Valgloven.

§ 37.

Landstingets Medlemmer og deres Stedfortrædere vælges udenfor Færøerne af Valgmænd ved Forholdstalsvalg. Paa Færøerne foretages valget af Lagtinget.

Valgmændene vælges ved Forholdstalsvalg. Valgloven fastsætter deres Antal og i øvrigt det nærmere vedrørende Valgene.

§ 38.

Antallet af Landstingsmedlemmer for hver Landstingskreds udenfor København med Frederiksberg, Bornholm og Færøerne fastsættes ved Valgloven omtrentlig efter Forholdet mellem Indbyggertallet i hver enkelt Landstingskreds og i de nævnte Landstings Kredse tilsammen.

§ 39.

Landstingets Medlemmer og deres Stedfortrædere vælges paa 8 Aar, dog at Halvdelen af de 54 folkevalgte (eller henholdsvis 26 og 28 Medlemmer) afgaar hvert 4de Aar tilligemed deres Stedfortrædere. De 18 landstingsvalgte Medlemmer og deres Stedfortrædere afgaar alle paa een Gang efter 8 Aars Forløb.

Landstingets Medlemmer faar samme Vederlag som Folketingets Medlemmer.

V.

§ 40.

Den ordentlige Rigsdag sammentræder den første Tirsdag i Oktober, dersom Kongen ikke har indkaldt den til at møde forinden.

§ 41.

Regeringens Sæde er Rigsdagens Forsamlingssted. I overordentlige Tilfælde kan Kongen sammenkalde den paa et andet Sted i Riget.

§ 42.

Rigsdagen er ukrænkelig. Hvo der antaster dens Sikkerhed og Frihed, hvo der udsteder eller adlyder nogen dertil sigtende Befaling, gør sig skyldig i Højforræderi.

§ 43.

Hvert af Tingene er berettiget til at foreslaa og for sit Vedkommende at vedtage Love.

§ 44.

Hvert af Tingene kan indgive Adresser til Kongen.

§ 45.

Hvert af Tingene kan nedsætte Kommissioner af sine Medlemmer til at undersøge almen vigtige Sager. Saadanne Kommissioner er berettigede til at fordre skriftlige eller mundtlige Oplysninger saavel af private Borgere som offentlige Myndigheder.

Tingenes Valg af Medlemmer til Kommissioner og Hverv sker efter Forholdstal; skal begge Ting repræsenteres, sker Valget paa den i § 49 om Valget af Statsrevisorer foreskrevne Maade.

§ 46.

Ingen Skat kan paalægges, forandres eller ophæves uden ved Lov, ej heller noget Mandskab udskrives, noget Statslaan optages eller nogen Staten tilhørende Domæne afhændes uden ifølge Lov.

§ 47.

Paa hver ordentlig Rigsdag, straks efter at samme er sat, fremlægges Forslag til Finansloven for det følgende Finansaar indeholdende et Overslag over Statens Indtægter og Udgifter.

Kan Behandlingen af Finanslovsforslaget for det kommende Finansaar ikke ventes tilendebragt inden Finansaarets Begyndelse, forelægger Regeringen Forslag til en midlertidig Bevillingslov, hvorefter den bemyndiges til at opkræve de lovhjemlede Skatter og Statens øvrige Indtægter og til at afholde de Udgifter, der er fornødne for Statshusholdningens uforstyrrede Førelse, hvorved iagttages, at i intet Tilfælde de enkelte ved den sidste Finanslov og de sig dertil sluttende Tillægsbevillingslove hjemlede ordentlige Udgiftsposter overskrides, og at der til Foranstaltninger, der ligger udenfor den regelmæssige Statsforvaltning, kun kan afholdes de Udgifter, som er nødvendige for at holde allerede paabegyndte Arbejder i Gang, og det hverken ud over de til de paagældende overordentlige Foranstaltninger tidligere bevilgede eller ud over de til Arbejdernes Fortsættelse i det paagældende Finansaar ved Lov fastsatte eller ved tidligere Finans- eller Tillægsbevillingslov bestemt forudsatte Beløb.

Forslag til Finanslove, Tillægsbevillingslove og midlertidige Bevillingslove behandles først i Folketinget.

§ 48.

Forinden Finansloven eller en midlertidig Bevillingslov er vedtaget af Rigsdagen, maa Skatterne ej opkræves. Ingen Udgift maa afholdes, som ikke har Hjemmel i den af Rigsdagen vedtagne Finanslov eller i en Tillægsbevillingslov eller midlertidig Bevillingslov.

§ 49.

Rigsdagen vælger fire lønnede Revisorer. Disse gennemgaar det aarlige Statsregnskab og paaser, at samtlige Statens Indtægter deri er opførte, og at ingen Udgift uden Hjemmel i Finansloven eller anden Bevillingslov har fundet Sted. De kan fordre sig alle fornødne Oplysninger og Aktstykker meddelte. - Det aarlige Statsregnskab - med Revisorernes Bemærkninger - forelægges derefter Rigsdagen, som med Hensyn til samme tager Beslutning.

Forandringer i disse Bestemmelser kan ske ved Lov.

Naar Valg af Statsrevisorer skal finde Sted, udnævner hvert Ting 15 Medlemmer til at træde sammen i et Udvalg, der ved Forholdstalsvalg foretager Valget.

§ 50.

Ingen Udlænding kan faa Indfødsret uden ved Lov.

Om Udlændinges Adgang til at blive Ejere af fast Ejendom her i Landet fastsættes Regler ved Lov.

§ 51.

Intet Lovforslag kan endelig vedtages, forinden det 3 Gange har været behandlet af Tinget.

§ 52.

Naar et Lovforslag er vedtaget i det ene Ting, bliver det i den Form, hvori det er vedtaget, at forelægge det andet Ting; hvis det der forandres, gaar det tilbage til det første; foretages her atter Forandringer, gaar Forslaget paa ny til det andet Ting. Opnaas da ej heller Enighed, skal, naar et Ting forlanger det, hvert Ting udnævne et lige stort Antal Medlemmer til at træde sammen i et Udvalg, som afgiver Betænkning og gør Indstilling til Tingene. I Henhold til Udvalgets Indstilling finder da endelig Afgørelse Sted i hvert Ting for sig.

§ 53.

Hvert af Tingene afgør selv Gyldigheden af sine Medlemmers Valg.

§ 54.

Ethvert nyt Medlem aflægger Ed paa Grundloven, naar hans Valg er godkendt.

§ 55.

Rigsdagsmændene er ene bundne ved deres Overbevisning og ikke ved nogen Forskrift af deres Vælgere.

Embedsmænd, som vælges til Rigsdagsmænd, behøver ikke Regeringens Tilladelse til at modtage Valget.

§ 56.

Saa længe Rigsdagen er samlet, kan ingen Rigsdagsmand tiltales eller underkastes Fængsling af nogen Art uden Samtykke af det Ting, hvortil han hører, medmindre han er grebet paa fersk Gerning. For sine

Ytringer paa Rigsdagen kan intet af dens Medlemmer uden Tingets Samtykke drages til Ansvar udenfor samme.

§ 57.

Kommer en gyldigt valgt Rigsdagsmand i et af de Tilfælde, der udelukker fra Valgbarhed, mister han den af Valget flydende Ret.

Det bliver nærmere ved Lov at bestemme, i hvilke Tilfælde en Rigsdagsmand, der befordres til et lønnet Statsembede, skal underkastes Genvalg.

§ 58.

Ministrene har i Embeds Medfør Adgang til Rigsdagen og er berettigede til under Forhandlingerne at forlange Ordet, saa ofte de vil, idet de i øvrigt iagttager Forretningsordenen. Stemmeret udøver de kun, naar de tillige er Rigsdagsmænd.

§ 59.

Hvert Ting vælger selv sin Formand og den eller dem, der i hans Forfald skal føre Forsædet.

§ 60.

Intet af Tingene kan tage nogen Beslutning, naar ikke over Halvdelen af dets Medlemmer er tilstede og deltager i Afstemningen.

§ 61.

Enhver Rigsdagsmand kan i det Ting, hvortil han hører, med dettes Samtykke bringe ethvert offentligt Anliggende under Forhandling og derom æske Ministrenes Forklaring.

§ 62.

Intet Andragende maa overgives noget af Tingene uden gennem et af dets Medlemmer.

§ 63.

Tingenes Møder er offentlige. Dog kan Formanden eller det i Forretningsordenen bestemte Antal Medlemmer forlange, at alle Uvedkommende fjernes, hvorpaa Tinget afgør, om Sagen skal forhandles i offentligt eller hemmeligt Møde.

§ 64.

Hvert af Tingene fastsætter de nærmere Bestemmelser, som vedkommer Forretningsgangen og Ordens Opretholdelse.

§ 65.

Den forenede Rigsdag dannes ved Sammentræden af Folketinget og Landstinget. Til at tage Beslutning udfordres, at over Halvdelen af hvert Tings Medlemmer er til Stede og deltager i Afstemningen. Den vælger selv sin Formand og fastsætter i øvrigt de nærmere Bestemmelser, der vedkommer Forretningsgangen.

VI.

§ 66.

Rigsretten bestaar af de ordentlige Medlemmer af Landets øverste Domstol og et tilsvarende Antal af Landstinget blandt dets egne Medlemmer paa 4 Aar valgte Dommere. Kan i et enkelt Tilfælde ikke det fulde Antal af den øverste Domstols ordentlige Medlemmer deltage i Sagens Behandling og Paakendelse, fratræder et tilsvarende Antal af de af Landstinget sidst eller med det mindste Stemmetal valgte Rigsretsmedlemmer. - Retten vælger selv sin Formand af sin Midte.

Foretages nyt Valg til Landstinget, efter at der er rejst Sag for Rigsretten, beholder dog de af Tinget valgte Medlemmer deres Sæde i Retten for denne Sags Vedkommende.

Forandring i Bestemmelserne om Rigsretten kan ske ved Lov.

§ 67.

Rigsretten paakender de af Kongen eller Folketinget mod Ministrene anlagte Sager.

For Rigsretten kan Kongen lade ogsaa Andre tiltale for Forbrydelser, som han finder særdeles farlige for Staten, naar Folketinget giver sit Samtykke dertil.

§ 68.

Den dømmende Magts Udøvelse kan kun ordnes ved Lov.

§ 69.

Retsplejen bliver at adskille fra Forvaltningen efter Regler, der fastsættes ved Lov.

§ 70.

Domstolene er berettigede til at paakende ethvert Spørgsmaal om Øvrighedsmyndighedens Grænser. Den, der vil rejse saadant Spørgsmaal, kan dog ikke ved at bringe Sagen for Domstolene unddrage sig fra foreløbig at efterkomme Øvrighedens Befaling.

§ 71.

Dommerne har i deres Kald alene at rette sig efter Loven. De kan ikke afsættes uden ved Dom, ej heller forflyttes mod deres Ønske, udenfor de Tilfælde, hvor en Omordning af Domstolene finder Sted. Dog kan den Dommer, der har fyldt sit 65de Aar, afskediges, men uden Tab af Indtægter.

§ 72.

Offentlighed og Mundtlighed skal saa snart og saa vidt som muligt gennemføres ved hele Retsplejen.

I Misgerningssager og i Sager, der rejser sig af politiske Lovovertrædelser, skal Nævninger indføres.

VII.

§ 73.

Folkekirkens Forfatning ordnes ved Lov.

§ 74.

Borgerne har Ret til at forene sig i Samfund for at dyrke Gud paa den Maade, der stemmer med deres Overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod Sædeligheden eller den offentlige Orden.

§ 75.

Ingen er pligtig til at yde personlige Bidrag til nogen anden Gudsdyrkelse end den, som er hans egen.

§ 76.

De fra Folkekirken afvigende Trossamfunds Forhold ordnes nærmere ved Lov.

§ 77.

Ingen kan paa Grund af sin Trosbekendelse berøves Adgang til den fulde Nydelse af borgerlige og politiske Rettigheder, eller unddrage sig Opfyldelsen af nogen almindelig Borgerpligt.

VIII.

§ 78.

Enhver, der anholdes, skal inden 24 Timer stilles for en Dommer. Hvis den anholdte ikke straks kan sættes paa fri Fod, skal Dommeren ved en af Grunde ledsaget Kendelse, der afgives snarest muligt og senest inden 3 Dage, afgøre, om han skal fængsles, og, hvis han kan løslades mod Sikkerhed, bestemme dennes Art eller Størrelse.

Den Kendelse, som Dommeren afsiger, kan af Vedkommende straks særskilt indankes for højere Ret.

Ingen kan underkastes Varetægtsfængsel for en Forseelse, som kun kan medføre Straf af Pengebod eller simpelt Fængsel.

§ 79.

Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, Beslaglæggelse og Undersøgelse af Breve og andre Papirer maa, hvor ingen Lov hjemler en særegen Undtagelse, alene ske efter en Retskendelse.

§ 80.

Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstaa sin Ejendom, uden hvor Almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge Lov og mod fuldstændig Erstatning.

§ 81.

Alle Indskrænkninger i den fri og lige Adgang til Erhverv, som ikke er begrundede i det almene Vel, skal hæves ved Lov.

§ 82.

Den, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis Forsørgelse ikke paahviler nogen anden, er berettiget til Hjælp af det Offentlige, dog mod at underkaste sig de Forpligtelser, som Lovene herom paabyder.

§ 83.

De Børn, hvis Forældre ikke har Evne til at sørge for deres Oplærelse, har Ret til fri Undervisning i Folkeskolen. Forældre eller Værger, der selv sørger for, at Børnene faar en Undervisning, der kan staa Maal med, hvad der almindelig kræves i Folkeskolen, er ikke pligtige at lade Børnene undervise i Folkeskolen.

§ 84.

Enhver er berettiget til paa Tryk at offentliggøre sine Tanker, dog under Ansvar for Domstolene. Censur og andre forebyggende Forholdsregler kan ingen Sinde paa ny indføres.

§ 85.

Borgerne har Ret til uden foregaaende Tilladelse at danne Foreninger i ethvert lovligt Øjemed. Ingen Forening kan ophæves ved en Regeringsforanstaltning. Dog kan en Forening foreløbig forbydes, men der skal da straks anlægges Sag mod den til dens Ophævelse.

§ 86.

Borgerne har Ret til at samles ubevæbnede. Offentlige Forsamlinger har Politiet Ret til at overvære. Forsamlinger under aaben Himmel kan forbydes, naar der af dem kan befrygtes Fare for den offentlige Fred.

§ 87.

Ved Opløb maa den væbnede Magt, naar den ikke angribes, kun skride ind, efter at Mængden 3 Gange i Kongens og Lovens Navn forgæves er opfordret til at skilles.

§ 88.

Enhver vaabenfør Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar efter de nærmere Bestemmelser, som Loven foreskriver.

§ 89.

Kommunernes Ret til under Statens Tilsyn selvstændig at styre deres Anliggender ordnes ved Lov.

§ 90.

Enhver i Lovgivningen til Adel, Titel og Rang knyttet Forret er afskaffet.

§ 91.

Intet Len, Stamhus eller Fideikommisgods kan for Fremtiden oprettes; det skal ved Lov nærmere ordnes, hvorledes de nu bestaaende kan overgaa til fri Ejendom.

§ 92.

For Krigsmagten er de i §§ 78, 85 og 86 givne Bestemmelser kun anvendelige med de Indskrænkninger, der følger af de militære Loves Forskrifter.

IX.

§ 93.

Forslag til Forandring i, eller Tillæg til, nærværende Grundlov kan fremsættes saavel paa ordentlig som paa overordentlig Rigsdag.

Vedtages et Forslag til en ny Grundlovsbestemmelse i begge Ting, og Regeringen vil fremme Sagen, opløses Rigsdagen, og almindelige Valg foregaar baade til Folketinget og til Landstinget. Vedtages Beslutningen af den efter Valget følgende ordentlige eller overordentlige Rigsdag, bliver den inden et halvt Aars Forløb at forelægge Folketingsvælgerne til Godkendelse eller Forkastelse ved en direkte Afstemning. De nærmere Regler for denne Afstemning fastsættes ved Lov. Har et Flertal af de i Afstemningen deltagende og mindst 45 pCt. af samtlige Vælgere afgivet deres Stemme for Rigsdagens Beslutning, og stadfæstes denne af Kongen, er den Grundlov.

Midlertidige Bestemmelser

1.

De 18 Medlemmer af Landstinget og deres Stedfortrædere, der ifølge § 36 skal vælges af en særlig Valgforsamling, vælges første Gang af det Landsting, der, efter at grundlovmæssig Opløsning af Rigsdagen har fundet Sted, paa ny har vedtaget Grundlovsforslaget. Straks efter, at Grundloven er stadfæstet, tages der Bestemmelse om, hvor mange af de 18 Medlemmer det første Gang tilkommer hvert Parti at vælge.

De nuværende af Kongen udnævnte Medlemmer bevarer deres Sæde i Landstinget i Stedet for et tilsvarende Antal af de 18 landstingsvalgte Medlemmer efter følgende Regel:

De af Kongen udnævnte Medlemmer betragtes som valgte af de Grupper, hvori de har fundet Optagelse, i den Rækkefølge, hvori deres Udnævnelse til Medlemmer af Landstinget er sket, og i det Omfang, som Gruppens Krav paa forholdsmæssig Andel i de 18 Medlemmer tilsteder.

Saafrømt et af de af Kongen udnævnte Medlemmers Mandater bliver ledigt i Tidsrummet mellem Kongens Stadfæstelse af Grundloven og dens Ikrafttræden, bliver ingen ny kongelig Udnævnelse af Landstingsmedlem at foretage.

2.

Paa Folketingsvalglisterne for det første Valg, der foretages efter nærværende Grundlovs Regler, og de følgende tre Aars Valglistes optages, uanset Bestemmelserne i § 30, kun de Mænd og Kvinder, der har fyldt deres 29de Aar, paa Valglisten for det femte og de derefter følgende tre Aar optages de Mænd og Kvinder, der har fyldt deres 28de Aar, og saaledes fremdeles hvert fjerde Aar en ny Aargang indtil den i § 30 fastsatte Valgretsalders.

Uanset Bestemmelsen i § 34 om den Alder, der betinger Valgret til Landstinget, skal enhver, som har været optaget paa de Valglistes, der har været brugte ved det i Henhold til § 95 i Danmarks Riges gennemsete Grundlov af 5. Juni 1849 foretagne Opløsningsvalg af Rigsdagen, medtages paa de nye Valglistes, der affattes til Brug ved det førstkommende Valg til Landstinget efter nærværende Grundlov, for saa vidt vedkommende i øvrigt opfylder Betingelserne i saa Henseende.

3.

Med Hensyn til Rettergangsmaaden ved Rigsretten gælder, indtil en ny Lov udkommer, Lov af 3. Marts 1852, med de Lempelser, som nærværende Grundlovs § 66 gør fornødne.

4.

Den i § 71 indeholdte Bestemmelse, at Dommere ikke kan afsættes uden ved Dom, ej heller forflyttes mod deres Ønske, skal ikke være anvendelig paa de nuværende Dommere, som tillige har administrative Forretninger.

5.

Indtil en Omordning af den kriminelle Proces er iværksat, vil den i § 78 omhandlede Indankning af en Fængslingskendelse ske som af en privat Sag, dog med Ekstraretsvarsel, ligesom den Klagende er fritaget for Brugen af stemplet Papir og Betaling af Retsgebyr. Der bør gives ham Adgang til i Anledning af saadan Paaanke at raadføre sig med en Sagfører, og nye Oplysninger kan fremlægges for Overretten.

6.

Nærværende Grundlov træder i Kraft et Aar efter, at den er stadfæstet af Kongen. Denne Bestemmelse kan ændres ved Lov. Den første midlertidige Bestemmelse træder i Kraft straks, naar Grundloven er stadfæstet.

Saa er da nu gældende Ret, alle til ubrødelig Efterlevelse, Danmarks Riges Grundlov af 5. Juni 1915.

Givet paa Slot Amalienborg, den 5te Juni 1915.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

CHRISTIAN R.

(L.S.)

Zahle, Erik Scavenius.

Edvard Brandes. P. Munch. S. Keiser- Nielsen.

Kristjan Pedersen. Ove Rode.

Hassing Jørgensen.